

Ontdek de pareltjes van Putten

Open Monumentendag 2025
Zaterdag 13 september

Erfgoed

Ons dorp wordt grondig aangepakt
ofwel gerestyled zoals dat heet
wat oud is dat wordt omgesmeed
of in moderne vorm verpakt

Maar tijdloos en monumentaal
staan in de verstilde landerijen
de generaties oude boerderijen,
De Vanenburg en 't Stoomgemaal

Mariahoeve en Groot Spriel
ze zijn de tast- en zichtbaarheid
van oorsprong en identiteit
en geven aan ons dorp een ziel

Dorpsdichter Henk Vaessen

Voorwoord

Monumenten zijn de tastbare herinneringen aan ons verleden. Ze vertellen verhalen over wie we waren, hoe we leefden en wat we belangrijk vonden. In Putten koesteren we deze verhalen. Tijdens de Open Monumentendag zetten we ze graag in het zonnetje.

Dit jaar open ik de dag op een bijzondere plek: het Putter Stoomgemaal. Een plek waar techniek, geschiedenis en landschap samenkomen. Het is een prachtig voorbeeld van hoe erfgoed nog altijd tot de verbeelding spreekt.

Als wethouder Monumenten én inwoner van Putten merk ik hoe snel je gewend raakt aan het moois om je heen. Maar wat voor ons misschien vanzelfsprekend lijkt, is dat allerm minst. Daarom is het zo waardevol dat we één dag per jaar stilstaan bij onze monumenten en bij de mensen die zich inzetten om ze te behouden.

Daarom bedank ik alle vrijwilligers, eigenaren en betrokkenen die deze dag mogelijk maken. Dankzij hun inzet kunnen we samen genieten van open deuren, bijzondere verhalen en boeiende activiteiten.

Ik nodig u van harte uit om op ontdekkingsstocht te gaan. Laat u verrassen, verwonderen en inspireren. Want onze monumenten zijn het waard om gezien én beleefd te worden.

Ik wens u dit jaar een mooie en betekenisvolle
Open Monumentendag toe.

Sander van Nieuwenhuizen
Wethouder Monumenten

Monumenten

01 Museum De Tien Malen

Garderenseweg 97
10.00 tot 16.00 uur

02 Korenmolen 't Hert

Halvinkhuizerweg 1
10.00 tot 16.00 uur

03 Hervormde Gemeente Oude Kerk

Kerkplein 11
10.30 tot 15.30 uur

04 Hoeve Groot Hell

Groot Hellerweg 8
10.00 tot 16.00 uur

05 Herdenkingshof

Dorpsstraat 127
10.00 tot 16.00 uur

06 Gedachtenisruimte Stichting Oktober 44

Dorpsstraat 127
10.00 tot 16.00 uur

07 Landgoed Groot Spriel

Garderenseweg 150
10.00 tot 16.00 uur

08 Kasteel De Vanenburg

Vanenburgerallee 13
10.00 tot 16.00 uur

09 Museumboerderij Mariahoeve

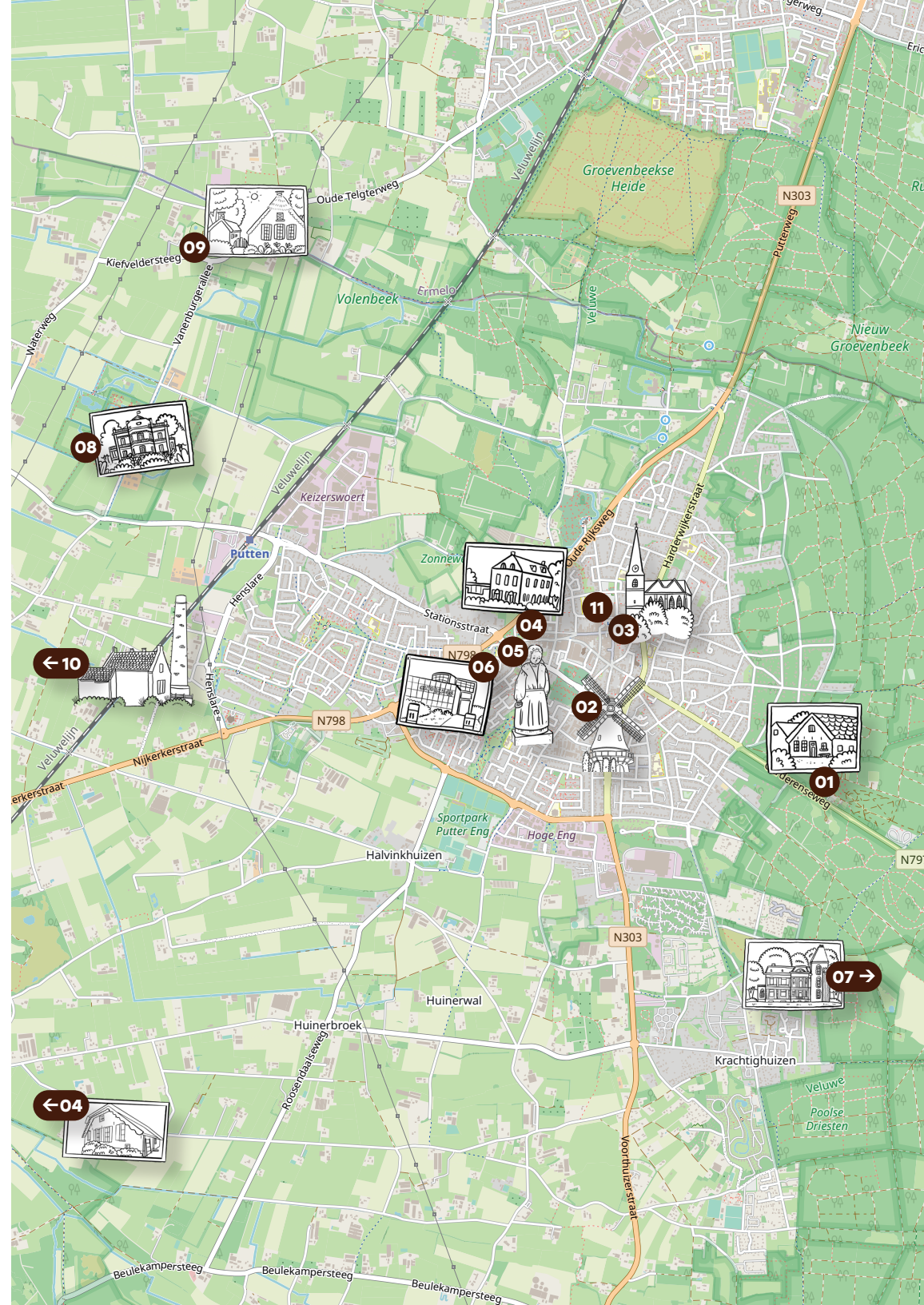
Kiefveldersteeg 11
10.00 tot 16.00 uur

10 Putter Stoomgemaal

Arlersteeg 30
10.00 tot 16.00 uur

11 Rondleidingen VVV

Start vanaf VVV kantoor
Kerkplein 15
11.00, 13.00 en 15.00 uur

Activiteiten

10.00 - 16.00 uur

Verhalen uit de oorlog

Tijdens Open Monumentendag gaat museum De Tien Malen een bijzondere pers uit de Tweede Wereldoorlog laten draaien. Deze unieke machine werd in de oorlog gebruikt en is nog steeds in werkende staat. Daarnaast kunt u de wisselexpositie '80 jaar vrijheid' bezoeken.

10.30 - 16.00 uur

Rondleiding bij de molen

Kom langs bij Korenmolen 't Hert en beleef een gezellige dag. Onze molenaars en gidsen geven leuke rondleidingen en vertellen u alles over de werking van de molen. Als er genoeg wind is, ziet u de molen malen.

13.00 - 14.00 uur

Geniet van orgelspel

Tijdens de Monumentendag kunt u genieten van orgelspel in de Oude Kerk van de Hervormde Gemeente Putten. Ook zijn er mensen aanwezig voor vragen.

10.00 - 16.00 uur

Boeldag en rondleiding

Bezoek de rijksmonumentale boerderij Groot Hell, met een rijke geschiedenis die teruggaat tot 1603. Ton Hoogstraat neemt u mee op een rondleiding over het erf, waar u ook kunt rondkijken op de gezellige boeldag. Ontdek hoe deze historische hoeve wordt verduurzaamd.

10.00 - 16.00 uur

Documentatie razzia

Tijdens de Monumentendag kunt u bij Gedachtenisruimte Stichting Oktober 44 documentatie zien over de razzia. Ook zijn er bestuursleden aanwezig die u meer uitleg kunnen geven.

10.00 - 16.00 uur

Rondleidingen op het landgoed

Henk van der Zwaag en Arnold Hoeve nemen u mee over landgoed Groot Spriel. U hoort verhalen over de rijke geschiedenis en ontdekt wat er vandaag de dag allemaal gebeurt op deze bijzondere plek.

10.00 - 14.00 uur

Verborgen verhalen

Laat u verrassen door de verborgen verhalen van het landgoed. Chantal Schipper neemt u mee op een boeiende rondleiding vol geschiedenis en bijzondere anekdotes.

10.00 - 16.00 uur

Kunst, muziek en techniek

Vanaf 10.00 uur bent u welkom bij de stoommachine, die vanaf 11.00 uur tot leven komt. Kunstenaars Gerrit en Jelmer van Emous bouwen dan hun werk op: metalen beelden en schilderijen die u zeker zullen verrassen. Even later zorgen Joke en Albert met hun muziek voor een gezellige sfeer.

10.00 - 16.00 uur

Oud Hollandse spellen

U bent welkom om oud-Hollandse spellen te spelen bij de Mariahoeve. Zoals zaklopen, klompenrace, sjoelen, houtzagen, steltenlopen, kruiwagenrace, spijkerslaan, spijkerpoepen en koeien melken.

10.30 - 16.00 uur

Historische dorpswandeling met de VVV

Ga mee met een boeiende wandeling langs onder andere de Oude Kerk, het brandweerhuisje en de historische begraafplaats. De rondleidingen starten om 11.00 uur, 13.00 uur en 15.00 uur vanaf het VVV-kantoor.

11.00 uur

Officiële opening

Wethouder Sander van Nieuwenhuizen opent de Open Monumentendag om 11.00 uur bij het Putter Stoomgemaal. Hij verzorgt het opstarten van de stoommachine.

Monumenten vertellen verhalen, kom luisteren, kijken en beleven!

Laat u verrassen door bijzondere plekken, verborgen details en inspirerende geschiedenis.

01

Museum De Tien Malen

Het museum heeft een grote collectie archeologische vondsten uit de oertijd zoals vuurstenen klingen, mesjes, schrappers en stenen bijlen. De geschiedenis van het dorp komt hier tot leven met landkaarten, foto's, tekeningen en op schaal gemaakte

kijkkasten van bijvoorbeeld een boerderij en grafheuvel. Een grote verzameling ambachtelijke en agrarische gereedschappen en werktuigen maken het plaatje compleet.

Wat is er te doen?

Bekijk de indrukwekkende wisselexpositie 80 jaar vrijheid met onbekende en vergeten oorlogsverhalen. Mogelijk ziet u ook de originele drukpers uit de Tweede Wereldoorlog in werking.

02

Korenmolens 't Hert

Al sinds 1550 staat er een molen op deze plek. Generaties lang behoorde de molen toe aan de familie Van de Poll. In 1899 brandde de molen af en werd nog hetzelfde jaar herbouwd. Als een wachter stond de molen vroeger aan de ingang van het dorp, uitziende

naar het ogenblik waarop het graan kon worden gedorst. De molen hoorde bij de Puttereng en vormde het sluitstuk van een jaarlijks terugkerend proces van zaaien, maaïen, oogsten en dorsen.

Wat is er te doen?

Laat u rondleiden door molenaars en gidsen en zie de molen malen als de wind het toelaat. Geniet daarna van een heerlijke, versgebakken pannenkoek.

Hervormde Gemeente Oude Kerk

De eerste kerk op deze plek is gebouwd tussen 900 en 963. Dat was een houten gebouw. Rond 1050 kwam er een stenen gebouw. Na de reformatie in de 17e eeuw is de kerk uitgebreid. Daarna volgden meer verbouwingen. Het is een in oorsprong laatgotische, eenbeukige dorpskerk.

Een kapel en sacristie aan de zuidkant werden in 1932 gesloopt voor de uitbreiding van een schip. De kerktoeren stamt uit het begin van de 16e eeuw. Inwendig heeft de toren turfstenen en oerstenen uit de middeleeuwen. De klok komt uit de 15e eeuw.

Wat is er te doen?

Geniet van orgelspel in de Oude Kerk van de Hervormde Gemeente Putten. Ook zijn er mensen aanwezig voor vragen.

Boerderij Groot Hell

Hoeve Groot Hell staat op de plek waar ooit een jachtslot van de graven van Gelre stond. De huidige boerderij dateert volgens een gevelsteen uit 1603 en werd in de 19e eeuw verbouwd. De gepleisterde voorgevel heeft rechts een opkamer en klassieke vensters met luiken en zesruitschuiframes.

Op het met pannen en riet gedekte wolfsdak prijkt een schoorsteen met een opvallend ornament, ook wel een 'gek' genoemd. Op het sfeervolle erf, omringd door houtwallen, vindt u oude schuren, roedenbergen en een authentieke schaapskooi.

Wat is er te doen?

Laat u rondleiden over het erf van deze eeuwenoude boerderij en stap terug in de tijd. Ontdek hoe deze bijzondere plek met zorg wordt onderhouden én wordt voorbereid op de toekomst.

05

Herdenkingshof De Vrouw van Putten

Dit monument is ter nagedachtenis aan de slachtoffers van de razzia op 1 en 2 oktober 1944. Koningin Juliana onthulde het beeld op 1 oktober 1949. Prof. Bijhouwer ontwierp de herdenkingshof. Het zandstenen beeld is van Mari Andriessen. Ze kijkt in de richting van de Oude Kerk, van waaruit de mannen werden weggevoerd.

06

Gedachtenisruimte Stichting Oktober 44

Aan de overkant van de herdenkingshof staat de Gedachtenisruimte Oktober 44. Hier wordt het verhaal van de razzia verteld. In de gedachtenisruimte staan de namen van de slachtoffers.

07

Landhuis Groot Spriel

Aan de Garderenseweg staat het indrukwekkende landhuis Groot Spriel, gebouwd in 1880 in neorenaissancestijl. Het huis valt op door zijn rijke versieringen, zoals klassieke pilasters, frontons en een elegante toren die in 1907 werd toegevoegd. Binnen zijn nog veel originele details te bewonderen, waaronder schouwen, plafonds en betimmeringen uit de bouwtijd. Aan de achterzijde vindt u

een fraaie erker met balkon en nissen met borstbeelden. Ook de tuinkamer met hoogvensters en balustrade is een blikvanger. Naast het landhuis staat het bijbehorende koetshuis, met een kenmerkende middenpartij onder een mansardedak. Samen vormen zij een bijzonder rijksmonumentaal ensemble dat de grandeur van vroeger nog altijd uitstraalt.

Wat is er te doen?

Tussen 11.00 en 15.00 uur nemen Henk van der Zwaag en Arnold Hoeve u mee over het landgoed. Leer meer over de rijke geschiedenis en bekijk wat er vandaag de dag allemaal gebeurt op Groot Spriel.

Kasteel De Vanenburg

De naam 'Vaaenenborch' wordt voor het eerst genoemd in kloosterarchieven uit 1389. Toen had het landgoed een agrarische functie. In de tweede helft van de 17e eeuw kreeg het kasteel een recreatieve functie. In 1868 werd Kasteel De Vanenburg gebouwd. De afgelopen eeuw is voor het kasteel uiterst bewogen geweest.

Het was onder meer in gebruik als vakantiekolonie en als opleidingschool. Door verval en modernisering dreigde het complex verloren te gaan. In 1996 werd een begin gemaakt om Kasteel De Vanenburg terug te brengen in haar oorspronkelijke staat. Het is nu in gebruik als hotel en conferentiecentrum.

Wat is er te doen?

Ga mee met een rondleiding door Chantal Schipper en ontdek de verborgen verhalen van het landgoed. Wandel door het park, doe een speurtocht en geniet bij Brasserie De Hoeve.

Museumboerderij Mariahoeve

De Mariahoeve is genoemd naar de laatste bewoner Maria van den Brink. De hoeve is bijzonder, omdat er sinds de bouw in 1907 bijna niets is veranderd. Bezoek de erf en de hoeve; het lijkt of de tijd een eeuw heeft stil

gestaan. Het hele erf is een rijksmonument. Het Puttens Historisch Genootschap heeft er een museum van gemaakt. Bij het museum horen ook een minicamping, trekkershutten, een B&B en een schenkerij.

Wat is er te doen?

Speel mee met gezellige oud-Hollandse spellen op het erf van de Mariahoeve. Leuk voor jong en oud.

Stoomgemaal Het Putter Stoomgemaal

Het Putter Stoomgemaal uit 1885 houdt de stoomgeschiedenis levend. Het is één van de nog maar acht werkende stoomgemalen in Nederland. Het is dan ook een mooi voorbeeld van een klein

schepadgemaal (wateropvoerwerktuig) uit de bloeiperiode van deze stoommachines. Door het gemaal bleef het waterpeil in de mooie, vogelrijke Arkemheense polder 85 jaar lang op het goede niveau.

Wat is er te doen?

Gerrit van Emous maakt kunstwerken en beelden van metaal. Zijn zoon Jelmer die ook aanwezig is, schildert graag. Bekijk daarnaast ook het stoomgemaal. Dit staat onder stroom en draait.

Historische dorpswandeling Rondleidingen VVV

Ontdek het verhaal van Putten tijdens een boeiende dorpswandeling onder begeleiding van een ervaren VVV-gids. U wandelt langs bijzondere plekken zoals de oude kerk, het voormalige brandweershuisje en de historische begraafplaats. Onderweg hoort u verhalen over het verleden van het dorp, de mensen die er woonden en de gebeurtenissen die het straatbeeld hebben gevormd.

De rondleidingen starten om 11.00, 13.00 en 15.00 uur vanaf het VVV-kantoor. Aanmelden is niet nodig, u kunt gewoon aansluiten. De dorpswandeling is een mooie kans om Putten met andere ogen te bekijken.

gemeente
putten

www.openmonumentendag.nl/putten